

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ	การสื่อสารอัตลักษณ์ของชุมชนบ้านวัวลาย จังหวัดเชียงใหม่ ผ่านกิจกรรมถนนคนเดิน
ผู้เขียน	นางสาวนุชจรินทร์ ทับทิม
ปริญญา	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การสื่อสารศึกษา)
อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ	รองศาสตราจารย์ ชีรภัทร วรรณอมล

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง “การสื่อสารอัตลักษณ์ของชุมชนบ้านวัวลาย จังหวัดเชียงใหม่ ผ่านกิจกรรมถนนคนเดิน” เป็นการวิจัยในเชิงคุณภาพ (Quality Research) โดยมีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาลักษณะของอัตลักษณ์ที่นำเสนอผ่านกิจกรรมถนนคนเดินบ้านวัวลาย และ 2) เพื่อศึกษาเครื่องมือและกิจกรรมที่ใช้ในการถ่ายทอดอัตลักษณ์ของชุมชนบ้านวัวลายผ่านกิจกรรมถนนคนเดิน โดยมีวิธีการศึกษาจากเอกสารต่างๆ การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลหลัก ทั้งภายในและภายนอกชุมชน การสังเกตแบบมีส่วนร่วมในพื้นที่จัดกิจกรรมถนนคนเดิน ประกอบกับการสำรวจความคิดเห็นในการรับรู้ถึงอัตลักษณ์ของชุมชนบ้านวัวลายผ่านกิจกรรมถนนคนเดินของนักท่องเที่ยว เพื่อให้ได้ข้อมูลในหลายมิติรอบด้าน แล้วจึงวิเคราะห์ร่วมกันเพื่อหาข้อสรุป

ผลการศึกษาพบว่า ลักษณะของอัตลักษณ์ของชุมชนบ้านวัวลายนั้นสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ลักษณะ คือ 1) อัตลักษณ์ที่เป็นความรู้สึกสำนึกร่วมกัน เกิดจากรากฐานทางประวัติศาสตร์ของชาติพันธุ์ และการมีประสบการณ์ร่วมกันทางสังคม ของคนภายในชุมชน จึงมีลักษณะเป็นนามธรรม และไม่อาจแสดงออกมาให้เห็นได้อย่างประจักษ์ชัดผ่านกิจกรรมถนนคนเดิน 2) อัตลักษณ์ที่เป็นวิถีปฏิบัติเชิงประจักษ์ คือลักษณะเฉพาะของชุมชนบ้านวัวลาย ในลักษณะที่มีความเป็นรูปธรรมชัดเจน สามารถนำเสนอผ่านกิจกรรมถนนคนเดินได้ ซึ่งประกอบไปด้วย ลักษณะทางด้านภาษา ลักษณะการแต่งกาย อาหาร ลักษณะที่อยู่อาศัย สถาปัตยกรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมไปถึง การละเล่น

ดนตรี ศิลปะการแสดงพื้นบ้าน และ 3) อัตลักษณ์ที่เป็นหลักปฏิบัติเชิงนามธรรม คืออัตลักษณ์ในลักษณะที่เกิดจากความศรัทธาในสิ่งต่างๆ ซึ่งเกิดจากวิถีการดำรงชีวิตเกี่ยวโยงผูกพันกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดังจะเห็นได้จากการนับถือศาสนา พิธีกรรมตามความเชื่อและค่านิยม รวมไปถึงประเพณีต่างๆ ซึ่งอัตลักษณ์ในลักษณะนี้มีสัญญาณบางอย่าง ที่สื่อถึงหลักปฏิบัติเชิงนามธรรมเหล่านี้ และสามารถนำเสนอผ่านกิจกรรมถนนคนเดินได้

เครื่องมือและกิจกรรมที่ใช้ในการถ่ายทอดอัตลักษณ์ ของชุมชนบ้านวัวลาย ที่พบจากการสังเกตผ่านองค์ประกอบต่างๆของกิจกรรมถนนคนเดิน โดยใช้ทฤษฎีสัญญาวิทยาเป็นกรอบในการวิเคราะห์ สามารถแบ่งตามลักษณะอัตลักษณ์ของชุมชนได้ ดังนี้ 1) อัตลักษณ์ที่เป็นความรู้สึกสำนึกร่วม ไม่มีเครื่องมือ และกิจกรรมใดที่สามารถถ่ายทอดอัตลักษณ์ทางด้านนี้ผ่านกิจกรรมถนนคนเดินได้เลย เนื่องจากเป็นอัตลักษณ์ในรูปแบบของความรู้สึกและสำนึกร่วมกันของคนภายในชุมชนเอง เช่น เรื่องราวการอพยพโยกย้ายของบรรพบุรุษจากแถบลุ่มแม่น้ำสาละวิน และเมืองเชียงตุง เข้ามาตั้งรกราก ในจังหวัดเชียงใหม่ จนกลายเป็นชุมชนบ้านวัวลายในปัจจุบัน ซึ่งมีลักษณะเป็นนามธรรม และไม่มีสัญญาณใดที่จะสื่อออกมาให้เห็นได้อย่างเป็นรูปธรรมผ่านกิจกรรมถนนคนเดิน 2) อัตลักษณ์ที่เป็นวิถีปฏิบัติเชิงประจักษ์ มีเครื่องมือและกิจกรรมที่ใช้ถ่ายทอดอัตลักษณ์ของชุมชนอยู่อย่างหลากหลาย แต่สิ่งที่ใช้ในการถ่ายทอดอัตลักษณ์ของชุมชนบ้านวัวลายได้อย่างชัดเจนมากที่สุดคือ ร้านจำหน่ายเครื่องเงิน และแผ่นภาพโลหะที่มีอยู่เป็นจำนวนมากในกลุ่มร้านค้าหาบเร่อาคารร้านค้าเครื่องเงินซึ่งเรียงรายอยู่ตลอดสองข้างทางถนนวัวลาย ตลอดจนสิ่งปลูกสร้างต่างๆ ได้แก่ รูปปูนปั้นวัวลาย ชุ่มประตูละเอียดสลักลาย ซึ่งสื่อถึงอัตลักษณ์ของชุมชนได้เป็นอย่างดี 3) อัตลักษณ์ที่เป็นหลักปฏิบัติเชิงนามธรรม อัตลักษณ์ในลักษณะนี้มีสัญญาณบางอย่างที่ใช้เป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดอัตลักษณ์ของชุมชน เช่น พระเครื่อง ภาพวาดแนวพุทธศิลป์ และ ตุ๊ก ซึ่ง เป็นสิ่งที่สื่อถึงการนับถือศรัทธาในศาสนาพุทธ รวมทั้ง ความเชื่อและค่านิยม ของคนในชุมชน

จากการใช้เครื่องมือ และกิจกรรมดังกล่าวแล้ว พบว่านักท่องเที่ยวโดยมากมีการรับรู้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนในการสื่อถึงอัตลักษณ์ในด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยเฉพาะเครื่องเงิน ถึงแม้ว่าจะมีปัญหาจากการที่กลุ่มผู้ค้าขายบางส่วนไม่ได้ตระหนักถึงอัตลักษณ์ของชุมชน จึงทำให้เกิดการนำสินค้าบางอย่าง ซึ่งเป็นสินค้าที่คณะกรรมการถนนคนเดินวัวลายไม่สนับสนุน เช่น สินค้าโรงงาน สินค้ามือสอง สินค้ากีฬาที่ซอป เข้ามาจำหน่ายอย่างมากมาย จนทำให้อัตลักษณ์ของชุมชนบ้านวัวลายถูกกลืนไปบ้างในบางส่วน แต่อย่างไรก็ตามทั้งคนในชุมชนและนักท่องเที่ยวต่างก็ต้องการให้ถนนคนเดินวัวลายมีอัตลักษณ์เฉพาะตัว เป็นแหล่งเผยแพร่ศิลปหัตถกรรมของชุมชนบ้านวัวลายให้เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย ช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจของชุมชน และดำรงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมไว้ไม่ให้สูญหาย เพื่อเป็นถนนคนเดินที่มีความยั่งยืนต่อไป

Independent Study Title Communicating Identity of Wualai in Chiang Mai Province through Walking Street Activities

Author Miss Noochjarin Tubtim

Degree Master of Arts (Communication Studies)

Independent Study Advisor Associate Professor Terapatt Wannarumon

ABSTRACT

The research in theme “Communicating Identity of Wualai in Chiang Mai Province through Walking Street Activities” is a Quality Research having 2 objectives as follow: 1) To study the identity presented via Walking Street activities of Wualai, and 2) To study tool and activities used to convey identity of Wualai Community via Walking Street Activities by studying from documents, deeply interviewing the sample of main giver of information in the community and out of the community, participant observation in the site of Walking Street activities, including opinion poll in perception of identity of Wualai Community via Walking Street activities of tourists in order to obtain information in several dimensions and then analyze data for conclusion.

As the study result, it is found that the identity of Wualai Community can be categorized as 3 identities as follow: 1) Identity in form of joint awareness resulted from historical foundation of ethnic and social joint experience of people in the community, as an abstraction unable to express obviously via Walking Street activities 2) Identity in form of empirical practice; It is an specific identity of Wualai Community with clear concrete able to be presented via Walking Street activities. This includes language, dressing, residency, architecture, folk wisdom, including amusement, music, art, and local performance, and 3) Identity in form of abstract practice principle; it is an identity incurred from faithfulness resulted from the way of

living related to nature and environment. This can be noticed from religion respecting, rite, and value, including traditions. This identity has some sign presenting these abstract practice principles and can be presented via Walking Street activities.

Tool and activities used to convey identity of Wualai Community that was found from observation via elements of Walking Street activities by applying Semiology theory as a frame of analysis. This can be categorized according to identities of community as follow:

- 1) Identity in form of joint awareness; no any tools or activities can convey this form of identity via Walking Street activities since it is the identity in form of joint awareness of people within the community. For example, the story of emigration of ancestors from Salavin river basin and Chiangtung to settle down in Chiang Mai until it becomes Wualai community at present. This is an abstraction and there is no any signs presented concretely via Walking Street activities.
- 2) Identity in form of empirical practice; there are various tools and activities to convey identity of Wualai community but ones used to convey identity of Wualai community most obviously are silverwares shop and a lot of steel pictures sold by peddlers and silverwares shops located along both side of Wualai street, including constructions such as Wualai stucco, engraved steel arch well representing identity of the community.
- 3) Identity in form of abstract practice principle; this identity has some sign used as a tool to convey identity of community such as small Buddha image, painting of Buddhist art, and Tung (Lanna flag). These represent faithfulness in Buddhism, including belief and value of people in the community.

From using the said tool and activities, it is found that most tourists had perception conforming to needs of the community in presenting identity in form of folk wisdom, especially silverware even there was a problem from some trader who did not realize on identity of the community sold a lot of products which were not boosted up by committees of Wualai Walking Street such as factory product, used product, gift shop product, causing identity of the community was blended partially. Anyway, people in the community and tourists want Wualai Walking Street has particular identity, as a source propagating arts and handicrafts of Wualai community, well-known, contributing to activate community's economy and maintaining cultural identity not to be lost, in order to be the sustainable walking street.